

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

04060, м. Київ,
вул. М.Берлінського, 9
ЗКПО 21593122; р/р 35216001000865
УДК у м Києві МФО 820019

Тел. (38 044) 440-62-86;
(38 044) 440-63-88
Факс (38 044) 440-62-86
E-mail: ipood2008@ukr.net

№ 185

від „12” травня 2010 р.

Президії НАПН України

За дорученням Академіка-секретаря Відділення професійної освіти і освіти дорослих, доктора педагогічних наук, професора Ничкало Н.Г.

На Ваш вх. № 2-6-/45 від 05.04.2010 р. інформуємо, що експертну оцінку навчальної програми курсу було доручено ст. науковому співробітнику, доктору педагогічних наук Лактіоновій Г.М. На її думку, програма «Профілактика ризикованої поведінки. Школа проти СНІДу» потребує суттєвого вдосконалення й може використовуватися у школі тільки за згодою батьків, які мають бути ознайомлені із змістом курсу та методиками, що використовуються у ньому. Такий підхід відповідає основним положенням Законів України «Про освіту», «Про середню освіту», «Про охорону дитинства» та дозволяє вибудовувати стосунки між батьками та педагогічними колективами на засадах поваги один до одного, дотримання права батьків на участь в освітньому процесі та визнання сім'ї найважливішим інститутом виховання та соціалізації дитини, а також враховує особливості національної культури. Усі пропозиції, що викладено у зверненні Громадської організації «Православний батьківський комітет» та «Здорова нація» Г.М. Лактіонова вважає слухними.

Слід також зазначити, що протест низки громадських батьківських організацій, що входять до складу Всеукраїнського батьківського руху, проти програм «Профілактика ризикованої поведінки. Школа проти СНІДу» та подібних до неї, є новим явищем для України, але зовсім не новим, якщо розглядати даний факт у міжнародному контексті.

Так, у Росії, впродовж останніх років батьки заявляли про свою незгоду щодо участі своїх дітей у програмах профілактики СНІДу, статевого виховання, розробниками яких були Кризовий центр для постраждалих від сексуального насильства м. Стемформ (Конентикут, США), Шведська Асоціація сексуальної освіти (ШАСО), проекти «Хоуп», «Глобус», «Стріт Кідз Інтернешнл»(SKI), «СНІД Схід-Захід» (AIDS Foundation East-West, AFEW), інш. Наприклад, у 2005 р. 6 тис. батьків м. Єкатиренбург підписали звернення про заборону у школах програми навчання здорового способу життя Центру психолого-медико-соціального супроводження «Холіс». Батьки ініціювали здійснення не тільки педагогічної експертизи посібників та відеоматеріалів, але й оцінки вказаної програми фахівцями Центру соціальної та судової психіатрії ім. В.П.Сербського Академії держслужби при президенті Російської Федерації, Національного наукового центру наркології Міністерства охорони здоров'я. Результатом батьківської непокори стало те, що у 1997 р. програми «Холісу» були призупинені. У відповідному рішенні Колегії Міністерства освіти РФ було наголошено на тому, що проект «Статеве виховання російських школярів» та його результати потребують серйозної наукової та суспільної оцінки і не повинні створювати протиріччя з національними традиціями (Решение Коллегии Минобразования РФ от 27 мая 1997 г. № 6/1).

Саме російський досвід було використано українськими батьками стосовно рекомендованої форми заяви про відмову від участі в програмі «Профілактика ризикованої поведінки. Школа проти СНІДу», що розміщено на веб-сайті (<http://www.r-komitet.ru>). Наразі за ініціативи батьківських організацій,

передусім, православного спрямування, не тільки організуються конференції, круглі столи, відбувається поширення інформації, матеріалів дискусій у друкованих виданнях, веб-сайтах, включаючи «чорний список» авторів та посібників з статевого виховання, але й інформацію про розроблені альтернативні програми профілактики ризикованої поведінки підлітків та ВІЛ/СНІДу. Серед таких програм заслуговує на увагу програма «Ладья», що стала результатом співпраці фахівців та представників Російської православної церкви. Вона принципово відрізняється від програм, які використовують так званий інформаційно-навчальний підхід, своїм спрямуванням на формування моральних та духовних орієнтирів, адже саме цінності виступають регуляторами реальної поведінки що діє у загальноосвітніх закладах Брянська, Іваново, Калінінграду, Нижнього Новгороду, Ростова-на-Дону, Санкт-Петербурзі, Сургуту. (Більш детально http://www.rondtb.msk.ru/newslet/ru/79_ru.htm).

Слід взяти до уваги й той факт, що впродовж останніх 30-ти років стратегії статевого виховання школярів стають предметом запеклих дискусій та протистояння захисників традиційних культурних цінностей та представників ліберальних світоглядних позицій й у США. Причому, починаючи від Уряду Рейгана з початку 90-х років минулого століття, кардинально змінюються засоби боротьби з підлітковою вагітністю, поширенням СНІДу та інших захворювань, що передаються статевим шляхом: фінансової підтримки з боку держави набувають освітні та просвітницькі програми, що, передусім, навчають не використанню протизаплідних засобів, а заохочують «чистоту самодисципліни» - стриманість та цнотливість до шлюбу. Масштабні національні дослідження свідчать про те, що кількість вчителів та медсестер, які залучені до цієї діяльності, значно зросло. Залишається відкритим питання про ефективність обраної стратегії, яка, можливо, у найближчі роки змінюватиметься, стаючи комплексною. Підставою для цього слугують масштабні національні дослідження. Одне з них, що було проведено Інститутом

міст (Урбан Інститутом) засвідчило, що 65% батьків згодні, що статеве виховання повинно заохочувати молодих людей не поспішати з початком сексуального старту, але воно має підготувати їх до контролю над ситуацією.

Вищевикладене дозволяє сформулювати низку висновків, а саме:

1. Звернення батьківських організацій до Національної академії педагогічних наук України з приводу впровадження проекту «Профілактика ВІЛ-інфекції в системі шкільної освіти. Школа проти СНІДу» засвідчило, з одного боку, наявність батьківського руху, з яким треба рахуватися як з повноправним учасником освітньої та виховної діяльності, а, з іншого, - потребу у здійсненні постійного моніторингу існуючої практики впровадження програм статевого виховання і дотичних з цією проблематикою програм збереження репродуктивного здоров'я, поширення засад здорового способу життя, профілактики ВІЛ/СНІДу.

2. Згідно з сучасними підходами Всесвітньої організації охорони здоров'я сексуальна освіта має сприяти не тільки інформуванню дітей, але й допомагати їм визначитись стосовно своїх цінностей, своєї позиції та поведінки, навчити здійснювати вибір та бути за нього відповідальним.

Отже, стратегії статевого виховання торкаються надзвичайно складних та тонких процесів формування ціннісних орієнтацій, навичок поведінки та самоконтролю; його завданнями є сприяння гармонійному розвитку підростаючого покоління, зміцнення фізіологічних та моральних основ шлюбу та сім'ї як чарунки суспільства, виховання поваги до інших та формування почуття власної гідності, усвідомлення здоров'я як суспільної та приватної цінності. З огляду на це програми зі статевого виховання не повинні обмежуватися тільки сексуальним вихованням та мати за пріоритети «тілесний підхід» з демонстраціями технік використання контрацептивів. У цій складній й делікатній сфері методики, що використовуються, потребують врахування національних культурних традицій, вікових психофізіологічних особливостей

дітей, особливо з огляду на поширення таких явищ як дитяча проституція, алко- та наркозалежність, тютюнопаління серед дітей та підлітків, зниження віку першого сексуального старту, підліткові суїциди тощо.

3. З метою виконання зазначених завдань, створення можливостей для дієвого моніторингу існуючих практик варто передбачити розширення наукових педагогічних досліджень із зазначеної проблематики, включаючи міждисциплінарні. Так, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих передбачить внесення відповідних змін у плани наукової роботи відділів порівняльної педагогіки, виховних систем, інноваційних технологій.

4. Набуває сенсу розробка пропозицій щодо порядку обов'язкового рецензування, а, можливо, й ліцензування програм статевого виховання за участю фахівців НПАНУ.

5. Вважаємо за доцільне на одному з найближчих засідань Президії НАПНУ розглянути це питання.

Директор

І.А.Зязюн